

11d. Feliratszerkesztés Ingyenes Szerkesztőprogram Használatával – Alap Ismeretek

Folytatjuk a sorozatunkat, amelyben már átbeszéltük a szükséges programokat, alkalmazásokat, lehetőségeket a feliratozásra és most elérkeztünk ahhoz a gyakorlati részhez, ahol gyors és hatékony munkát végezhetünk ingyenesen letölthető feliratszerkesztőkkel. Aki hosszabb távon és különösen hosszabb szövegek feliratozását is tervezi, mindenképpen javaslom ilyen program vagy programok használatának megtanulását, amit rövid idő alatt el lehet sajátítani, de persze kell gyakorlás hozzá – mint ahogy mindenhez az életben, amit megtanulunk.

Videó fordításánál fontos információ

VIDEÓ szövegének fordításánál elengedhetetlen, hogy az írott szöveg mellett hallgassuk is a mondottakat, mert az élő beszédben az ember hibázik, átgondolja és korigálja a szöveget, nem olyan mint egy előre megszerkesztett írott szöveg vagy akár egy könyv-fordítás. Tudni kell követni a beszélő gondolatmenetét, szóval elengedhetetlen, hogy halljuk is azt, amit mond, hogy helyesen fordítsunk.

Felirat típusok

Az angolban két fő megkülönböztetés van a feliratnál (persze van több is, de számunkra most azok nem olyan lényegesek).

- **Subtitles:** a beszélők által mondott szöveg feliratozása, vagy idegen nyelvű szöveg lefordított felirata
- **Captions:** felirat siket emberek számára. Ez annyiban különbözik az előzőtől, hogy a beszélő által mondottakon felül egyéb információ is lehet a feliratozás szövegében. Pl. amikor zene van, azt is kiírja, hogy zene – vagy hogy milyen hangok vannak a háttérben, amit a siketek nem hallanak, stb.

Nyílt és zárt feliratok

Technikai szempontból megkülönböztetjük az

- Open captions, azaz nyílt feliratot, ami nem más, mint a szövegre ráégetett felirat a
- Closed captions-tól, ami a zárt felirat.

Ilyenkor a videó mellett találunk egy feliratófájlt is (pl. ha letöltünk egy filmet és az MP4, MKV vagy AVI, stb. kiterjesztésű videófájl mellett látunk pl. egy SRT, ASS, SSA vagy VTT kiterjesztésű feliratófájlt is) amit a videólejátszóban pl. a VLC-ben kiválaszthatom a Felirat menüben, hogy melyik – vagy akár milyen nyelvű felirat látsszon a lejátszáskor vagy a feliratsáv letiltásával nem is kell, hogy ott legyen a szövegben a felirat, ha anélkül akarom nézni a videót.

A YouTube videóknál is a „Closed captions” cc - tehát a zárt felirattípus szerepel az automatikus feliratkészítésnél, látjuk is a cc jelet azoknál a videóknál, amihez van bekapcsolható felirat. Ha azonban külön rá akarom égetni a feliratot, tehát „Open captions”, azaz nyílt feliratot szeretnék kapni, azt külön programban kell ráégetni a videóra és a YouTube-ra ismét külön feltölteni.

YouTube és más fizetős feliratszerkesztőkről

Hadd térjek ki még egy kicsit a YouTube feliratszerkesztőjére, amit az előző videókban néztünk meg. Ahhoz, hogy azt használni tudjuk, internet kell (és persze Google fiókkal, tehát YouTube csatornával is kell rendelkezünk). Egy letöltött szoftver ezzel ellentétben offline is működik. A YouTube feliratszerkesztőjének kevés gyakorlattal is hamar bele lehet jönni a kezelésébe, ami elég egyszerű és

ingyenes megoldás, kedvező lehet a használata. Hosszabb távon azonban hamar kiderül, hogy sokkal több a munka vele, mint egy szerkesztő programmal, ahol van több automatikus megoldás is, mint például a szövegtördelés, a sorok automatikus igazítása, időeltolás, helyesírás javítás, stb. A dinamikus felirat-táblák ide-oda csúsztatása a YouTube-on egyedi és praktikus megoldás, amit sokan szeretnek, viszont ezt a formát a Subtitle Edit nevű ingyenes szoftverben is egy kicsit hasonlóképpen láthatjuk.

Természetesen vannak nagyon jó fizetős szoftverek is, mint például a világszerte sokak által kedvelt Camtasia nevű program, aminek van ugyan próbaverziója, de vízjelet tesznek a videóra addig, amíg az ember nem vásárolja meg a 250 dolláros programot. Windows és MAC rendszerben is működik. A feliratozáson felül automatikus feliratkészítő, képernyő-felvevő, hangfelvevő, valamint olyan videóvágó program is, amiben mindenféle animációtól az effektekig lehet benne készíteni, szerkeszteni. Azt viszont nem tudom, mennyire működik jól magyar nyelven, valamint a magyar ékezetes betűket is tudja –e kezelni... Ha valaki ismeri és használta már, jelezze nekünk is! Az Adobe Premier Pro is rendelkezik feliratozási lehetőséggel. Népszerű, de drága programok még az

EZTitles <https://www.eztitles.com/>

WinCaps <https://broadstream.com/products/wincaps/wincaps-q4-standard/>

MovieCaptioner <https://www.synchrmedia.com/>

Caption Maker <http://www.telestream.net/captioning/overview.htm>

Mik az ideális beállítások, hogy kellene kinéznie egy videó-feliratnak?

BBC Subtitle Guidelines: <https://bbc.github.io/subtitle-guidelines/>
<https://www.bbc.co.uk/academy-guides/how-do-i-create-subtitles>

<https://translationjournal.net/journal/04stndrd.htm>

<https://captiz.com/wp-content/themes/captiz/SubtitlingGuidelinesCaptiz.pdf>

https://www.channel4.com/media/documents/corporate/foi-docs/SG_FLP.pdf

Ideálisan az alábbiképpen kellene kinéznie a feliratnak:

- A felirat ideális elhelyezése a videóban alul középen van, ha azonban a videó fontos részletét kitakarja, máshová is helyezhető, ez viszont gyors szövegnél kicsit zavaró lehet, mert az ember automatikusan a videó alján keresi a feliratozott szöveget.
- Ideálisan fehér a szöveg színe fekete árnyékkal, háttérrel vagy kerettel, ami lehet tömör vagy részben átlátszó.
- Alap betűtípussal írjuk a feliratot (pl. Arial, Calibri, Tahoma, vagy Verdana), ami tisztán olvasható.
- Kerüljük a –VÉGIG NAGYBETŰS- feliratozást, (ezt inkább csak valami kiemelésére vagy hangsúlyozására szoktuk használni), akárcsak a Minden Szó Nagybetűvel kezdődő feliratozást is, (ezt csupán a címben használjuk). Törekedjünk az egyszerűsége, a mondatkezdeti nagybetűs megoldásra.
- Az átlagos betűméret 20, én általában 25-re szoktam állítani a könnyebb olvashatóság miatt.
- Maximális karakterszám soronként: 37 körül kellene lennie (több esetben 30 az alapbeállítás, mert két soros feliratnál az összesen 60 karakter). Törekedjünk arra, hogy egységes legyen a feliratok szerkezete.
- Ideálisan a maximális sor száma: 2
- A felirat ideális megjelenésének ideje 5-6 másodperc

- A felirat sebessége ideálisan 15, de nem több mint 20 karakter másodpercenként, hogy olvasható tempójú legyen és ne legyen túl gyors a szöveg. Fordított szövegnél a max. 25 is belefér.
- Fontos, hogy ne legyenek átfedések – tehát ne lapolódjanak át egyes feliratok. Úgy kezdődjön új felirat, hogy az előző már eltűnt. Ezért több szerkesztőprogram alapbeállítása, hogy minimum egy ezred vagy akár egy másodperc szünet legyen a két felirat között.
- Minden új mondattal új feliratnak kellene ideálisan lennie, és ha vége a mondatnak, az új mondat feliratának új oldalon kellene kezdődnie, mert könnyebb megérteni vagy értelmezni is a szöveget így.
- Amikor egynél több ember a beszélő, megkülönböztethetjük a beszélőket gondolatjellel, vagy úgy, hogy az egyik beszélő szövege dőlt betűs vagy akár más színű is, de ez plusz munkát jelent, mert mondatonként kell változtatni megbizonyosodva afelől, hogy a szövegben végig, folyamatosan mindenhol ugyanúgy szerepel és a renderelés után nem biztos, hogy a formázás minden esetben meg is marad. Ha nem égetjük rá pl. a feliratot a szövegre, a YouTube minden ilyen formázást kivesz – az automatikus feliratban ilyen nem látunk. A másik megoldás még, vagy a beszélő teljes nevének, vagy a neve kezdőbetűjének kiírása akár zárójelben, vagy nagybetűvel, vagy valamilyen más megkülönböztetéssel.
- Ha a fehér betűszín mellett más színt is szeretnénk használni, az alábbi színek ajánlottak fekete háttérrel: sárga, ciánkék és a zöld. A piros és kék nem ajánlott színek.
- Fontos még a feliratnál, hogy nyelvtanilag, helyesírás szempontjából is rendben legyen és amennyire rajtunk áll ne legyenek a szövegben elírások. Persze, csak az nem hibázik, aki nem csinál semmit, de azért törekedjünk rá, hogy minél jobb legyen.
- Törekedjünk arra is, hogy a felirat szövege időben együtt haladjon a hanggal, ne hamarabb vagy később jöjjön, ne legyenek csúszások, eltolódások.

Nos, fordításkor – ahogy már mondtuk az előző videónál – nehéz mindig tartani ezeket a beállításokat, hiszen a magyar nyelv hosszabb mint az angol, azonban hála az ingyenes feliratszerkesztőknek – ezeket a beállításokat automatizálhatjuk és a sok extra munka helyett a program segítségével törekedhetünk ezen feliratozási úgynevezett „szabályok” betartására.

Feliratozáshoz előre előkészített szöveg

A feliratszerkesztőkben van lehetőség arra, hogy begépeljük manuálisan a szöveget, de ez sokkal időigényesebb, és akár pontatlanabb is, mintha előre előkészítenénk a felirat szövegét, amit csak be kell töltenünk a feliratszerkesztőbe és a tördelés és beidőztetés után már rendelkezünk is a feliratófájllal. Arról nem is beszélve, hogy sokkal érthetőbbé válik maga a szöveg is, ha egyben látjuk az egészet, mintha csupán soronként próbálnánk értelmezni a hallottakat.

Ahogy már átbeszéltük az előző videókban a lehetőségeit annak, hogyan kaphatunk írott szöveget videóból vagy hangfájlból – vagy úgy, hogy mi magunk legépeljük, vagy egy diktáló program segítségével vagy egy fizetős automatikus feliratozó szolgáltatás segítségével, vagy a YouTube-on angolul még igénybe vehető ingyenes megoldással és a felirat szövegének Google fordító által fordított magyar nyelvű letöltésével, amit utána csak át kell alakítani - szerkeszteni. A szöveget egyszerű szöveges dokumentumba pl. WordPad, NotePad vagy (Windows kellékek között megtalálható) jegyzetomb, TXT (azaz text) kiterjesztésű fájlként szerkeszthetjük. Némi eltérés lehet a feliratófájlok kinézetében, ha nem SRT hanem pl. ASS kiterjesztésű. Nekünk a szerkesztés legegyszerűbben a TXT és az SRT formátumokban megy. A feliratófájllra egér jobb gombbal kattintva a

szerkesztésre – megjelenik a felirat szövege. Ahogy láthatjuk, már be van időzítve. az SRT fájl esetében ez egy számmal vagy sorszámmal kezdődik – ahány számot látunk, annyi feliratsor lesz a videónkban. Majd az időzítés, vagy idő kód:

HH: óra (00-)

MM: perc (00-59)

SS: másodperc (00-59)

FS: ezredmásodperc (000-999)

Tehát pl. a 0:02:12,250 idő kód azt jelenti, hogy a videó vagy film kezdetétől 2 perc 12 másodperc 250 ezredmásodperc telt el.

Ha itt átírjuk az időpontot és mentjük, a feliraton is megváltozik az időzítés. Baloldalon az az időpont látszik, ahol kezdődik az adott sor felirata, szaggatott nyíllal jobbra van az, ahol befejeződik. Alatta van maga a felirat szövege és minden esetben lennie kell egy szünetnek a két szövegrész között.

Helyes kódolás a magyar nyelvhez

A Wikipedia meghatározása szerint a **Unicode** (ejtsd: junikód) a különböző írásrendszerek egységes kódolását és használatát leíró nemzetközi számítástechnikai iparági szabvány.

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Unicode>

<https://hu.wikipedia.org/wiki/UTF-8>

<https://support.microsoft.com/hu-hu/office/sz%C3%B6vegk%C3%B3d%C3%A1s-v%C3%A1laszt%C3%A1sa-a-f%C3%A1jlok-megnyit%C3%A1sa-%C3%A9s-ment%C3%A9se-alkalm%C3%A1val-60d59c21-88b5-4006-831c-d536d42fd861>

<https://infoc.eet.bme.hu/karakterkodolas/>

https://www.gyakorikerdesek.hu/szamitastechnika_programozas_8125261-melyik-a-jobb-az-utf8-vagy-az-ansi

<https://hu.digitalentertainmentnews.com/what-are-character-encodings-like-ansi-106399>

UTF-8 (8-bit Unicode Transformation Format) with BOM (Byte Order Mark) – ez az Unicode 8-as karakterkódolási forma azonosítójának a bájtrend-jele. A magyar nyelvben az UTF-8-ra van szükségünk ahhoz, hogy az ékezetes betűk rendesen megjelenjenek. Ahol nincs ez a kódolás, ott pl. az ő és ű betűk fölött csak egy hullámos vonalat vagy kalapos betűket látunk (û ô õ). A magyar nyelvhez elfogadott még az 1250: közép-európai kódolás is, az egyetlen gond azzal, hogy más nyelvek betűit nem biztos, hogy felismeri, így ha más szerkesztő programba is betöltjük ott már a magyar nyelvénél is átváltoztathatja a betűket... Az UTF-8 tehát jobb, mert ez minden nyelv kódolását egységesen tudja kezelni anélkül, hogy megváltoztatná a formájukat. Tehát, ezt állítsuk be a szerkesztő programjainkban is.

Amikor tehát feliratozáshoz elmentünk egy szöveges dokumentumot, a fájl típusaként válasszuk ki a legalsót, ami a Unicode szöveges dokumentum és így mentjük el. (Az Aegisub programban pl. nem is ismeri fel a magyar ékezetes betűket enélkül...)

Egybefüggő szövegből tördelt (felirat) szöveg készítése

A feliratozáshoz, ha rendelkezünk már írásos szöveggel, ami még nem tördelt szöveg ahhoz, hogy abból feliratszöveg legyen, az alábbiképpen tudunk szövegtördelést végrehajtani. Vagy egyszerű szöveges dokumentumban mondatonként egy enter nyomásával manuálisan – ami hosszú szöveg esetében sok időt elvesz. Vagy egy online alkalmazással <https://toolslick.com/text/line/split>

Vagy egy feliratszerkesztő automatikus sortörési funkciójával, amit a következő részben átveszünk majd.

Ha egyébként nem éppen SRT, hanem más fájlkiterjesztésre szeretnénk átalakítani a TXT végű fájlunkat, egyszerűen a mentés másként lehetőségre kattintva, a fájlnev pont után írjuk be azt a kiterjesztést. Jön egy figyelmeztető üzenet, hogy esetleg használhatatlan lesz a fájl, de valójában nem lesz az, szóval nyugodtan kattinthatunk az OK-ra és már át is alakította átalakító program nélkül!

Tördelt (felirat) szövegből egybefüggő szöveg, Word dokumentum készítése

Ha feliratoztunk egy videót, vagy letöltünk a YouTube-ról egy feliratszöveget, de szeretnénk készíteni belőle akár egy Word vagy olyan dokumentumot, ahol egybefüggően olvasható a szöveg, egyszerű szöveges dokumentumba kell átalakítanunk a feliratot az időzítés nélkül. Ezt az átalakítást feliratszerkesztő programban is meg tudom csinálni, vagy online alkalmazás használatával:

<https://toolslick.com/>

Jobb felső sarokban beírom, hogy srt to txt kiírja, hogy convert, ami után nyomok egy entert. Az input részbe beillesztem a tördelt (és akár időzített) szöveget, vagy a mező fölött az upload-ra kattintással feltöltjük az SRT feliratfájlt. Rákattintok a Convert-re és átalakítja a szöveget. Alatta merge lines, azaz sorok összevonása. Kijelölöm Ctrl+A-val, másolom Ctrl+C-vel, nyitok egy új Word dokumentumot és Ctrl+V-vel beillesztem, majd Ctrl+S-el elmentem.

Másik megoldás:

<https://www.dvdvideosoftware.com/online-youtube-subtitles-download>

Beillesztem a YouTube videó URL-jét – Download – alatta látom a videó címét és idejének hosszát, azalatt kiválaszthatom, hogy milyen nyelven szeretném a letöltést, ha esetleg nem akarom a teljes szöveget csak től-ig letölteni. Majd a Timestamps- tehát az időbeosztást vagy időkódot. Választhatom, hogy „remove” azaz vegye ki a szövegből, vagy pedig azzal együtt is letölthetem. Ha megvagyunk, Word-ben a „Pi” megnyomásával pontosan látom a szövegben történő elválasztásokat (enter jeleket), amiket törölve megszüntethetem a sorok közötti szüneteket az alábbiaképpen:

A dokumentumban nyomjuk meg a Ctrl+H-t, Csere – alul Speciális - válasszuk az „A Bekezdésjelet”, majd vigyük az egeret a Csere erre részre és a Speciális részen belül válasszuk a „Nem törhető szóközt”. Majd itt középen nyomjunk rá arra, hogy „Az összes cseréje”.

Amennyiben benne maradtak a szövegben a szerkesztési szimbólumok, hasonlóképpen a Ctrl+H-csere résznél a Keresett szövegbe illesszük be – a csere erre részbe ne írjunk semmit – Összes cseréje és kész.

A Word dokumentum fönti menüsorában a Tervezés részben változtathatók a szöveg kinézetén, vagy a Bekezdésköz lefelé nyílra kattintással – ha ráviszem az egeret valamelyik választásra, láthatom a megjelenését.

De persze ezt az egész herce-hurcát elkerülhetjük akkor, ha megtanulunk feliratszerkesztőben dolgozni, ahol mindezt könnyedén meg lehet oldani.

A következő videóknak be fogom mutatni három ingyenes feliratszerkesztőnek a letöltését és használatát, ezek a Subtitle Workshop és Subtitle Edit, valamint az Aegisub. A gyakorlatban is megmutatom, hogyan feliratozok velük videót. Remélhetőleg sikerül így egy képet kapnunk arról,

melyik a számunkra legszimpatikusabb vagy akár – hozzám hasonlóan együttesen is lehet őket használni – a maguk előnyeivel.